

РОЗДІЛ 2 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

УДК 37.013.43

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.33.1.10>

КОРЕЛЯЦІЯ МІЖ РІВНЕМ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА УСПІШНІСТЮ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СТУДЕНТІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

THE CORRELATION BETWEEN THE LEVEL OF GRAMMATICAL COMPETENCE AND THE SUCCESS IN LEARNING THE GERMAN LANGUAGE AMONG STUDENTS OF DIFFERENT AGE GROUPS

Боднар О.М.,

orcid.org/0000-0002-7276-5921

*кандидат філологічних наук, доцент,
кафедра німецької філології*

Ужгородського національного університету

Кушнірчук О.О.,

orcid.org/0000-0002-1968-513X

*старший викладач кафедри німецької філології
Ужгородського національного університету*

Стаття присвячена дослідженню взаємозв'язку між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови здобувачами освіти різних вікових груп. Актуальність дослідження полягає в тому, що у сучасному світі володіння іноземними мовами набуває все більшої важливості. Німецька мова – одна з найпопулярніших мов серед студентів різних вікових груп. Розуміння впливу граматичної компетенції на успішність вивчення німецької мови важливе як з практичної, так і з наукової точок зору. Мета статті полягає у дослідженні зв'язку між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп. Висвітлено теоретичні підходи до вивчення мов та їх вплив на академічну успішність студентів різних вікових груп. Зроблено огляд теорії когнітивної лінгвістики, психолінгвістики та освітніх парадигм, що визначають важливі аспекти вивчення мови. Особливу увагу приділено ролі граматичної компетенції у формуванні мовної здатності та у загальній успішності навчання студентів різних вікових груп. Встановлено, що успішність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп пов'язана з рівнем мотивації, якістю методів навчання та індивідуальними особливостями кожної людини. Розглянуто сучасні підходи до покращення методів навчання, окреслено перспективи розвитку мовної освіти та вивчення іноземних мов.

Результати дослідження свідчать про наявність статистично значущої кореляції між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови, що дозволяє зробити висновок про важливість граматичної підготовки для досягнення успіху у вивченні іноземної мови студентами різних вікових груп. Підкреслено значущість граматичної компетенції для успішного вивчення німецької мови, а також важливість подальших досліджень у цьому напрямку для вдосконалення методів навчання та розвитку мовної освіти. Обґрунтована необхідність індивідуалізованого підходу до викладання іноземної мови з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей студентів.

Дана стаття, даючи розуміння механізмів вивчення мови та розвитку відповідних педагогічних стратегій, є теоретичною базою для подальших досліджень у цій галузі.

Ключові слова: граматична компетенція, німецька мова, кореляція, методи навчання, мовна освіта, педагогічні підходи.

The article is dedicated to exploring the relationship between the level of grammatical competence and the success of learning the German language by candidates of different age groups. The relevance of the study lies in the increasing importance of foreign language proficiency in the modern world. German is one of the most popular languages among students of various ages. Understanding the impact of grammatical competence on the success of learning German is important from both practical and scientific perspectives. The aim of the article is to investigate the connection between the level of grammatical competence and the success of learning the German language among students of different ages. Theoretical approaches to language learning and their influence on the academic performance of students of different ages are discussed. A review of cognitive linguistics theory, psycholinguistics, and educational paradigms defining important aspects of language learning is provided. Special attention is given to the role of grammatical competence in language proficiency development and overall learning success among students of different ages. It is established that the success of learning the German language by students of different ages is related to the level of motivation, the quality of teaching methods, and individual characteristics of each person. Modern approaches to improving teaching methods are examined, and prospects for the development of language education and foreign language learning are identified.

The research findings indicate a statistically significant correlation between the level of grammatical competence and the success of learning the German language, highlighting the importance of grammatical preparation for achieving success in foreign language learning among students of different ages. The significance of grammatical competence for successful German language learning is emphasized, as well as the importance of further research in this direction for the improvement of teaching methods and the development of language education. The necessity of an individualized approach to teaching a foreign language, taking into account the age and individual characteristics of students, is justified.

The study, providing an understanding of language learning mechanisms and the development of corresponding pedagogical strategies, serves as a theoretical basis for further research in this area.

Key words: grammatical competence, German language, correlation, teaching methods, language education, pedagogical approaches, academic progress.

Постановка проблеми. У сучасному світі володіння іноземними мовами стає все більш важливим аспектом освіти та професійного розвитку. Особливої актуальності набуває вивчення німецької мови, яка вважається однією з ключових мов у міжнародних відносинах та бізнесі [2, с. 31]. На успішність студентів, які вивчають німецьку мову як іноземну, впливають вікові варіації їх здатності вивчати мову. Водночас здобувачі освіти повинні вірити в успіх та ефективність своїх дій, не боятися допускати граматичні помилки, усвідомлювати корисність власного внеску до спільно виконаного групового завдання, прагнути постійно вивчати щось нове [9, с. 116].

Дослідження кореляції між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп актуальне з декількох причин. По-перше, німецька мова – одна з найбільш популярних мов у світі, що робить її важливим об'єктом дослідження. По-друге, граматична компетенція є ключовим елементом володіння мовою, тому розуміння її впливу на успішність вивчення мови допоможе вдосконалити методи навчання [5, с. 49]. Розвідки у цій сфері мають також практичне значення, допомагаючи вчителям оптимізувати програми навчання та підходи до викладання мови.

Дослідженню впливу рівня граматичної компетенції на успішність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп приділяється недостатня увага. Тому є потреба у більш детальному вивченні взаємозв'язку між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови, особливо з урахуванням вікових особливостей студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в галузі вивчення іноземних мов, зокрема німецької, свідчать про існування значної кореляції між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення мови у студентів різних вікових груп. С. Амеліна, Л. Гроза, Ю. Казак, Ю. Лін, З. Лю, А. Соломаха, М. Сун розглядають високу граматичну компетенцію, що включає знання синтаксису, морфології та граматичних структур,

як важливий чинник досягнення успіху в оволодінні іноземною мовою. Студенти з сильними граматичними навичками здатні краще розуміти правила, запам'ятовувати новий лексичний матеріал та використовувати його у практичних ситуаціях, що особливо важливо при вивченні німецької мови, яка має складну граматичну структуру.

Л. Близнюк, С. Вілінський, А. Козак, В. Ломакович, Д. Міцца, Ф. Рубіо зазначають, що на спроможність студентів вивчати мову впливає їхній вік. Дослідження показують, що існує значна кореляція між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп.

Д. Герберг, Н. Джаббарі, С. Кійко, О. Лебедева, Н. Лікарчук, М. Петерсон, А. Рудницька також наголошують на існуванні взаємозв'язку між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп. А оскільки цей чинник визначає ефективність навчання, то його потрібно враховувати при розробці навчальних програм та методик викладання німецької мови.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні зв'язку між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп. Для досягнення мети поставлені такі завдання: оцінити кореляцію між рівнем граматичної компетенції та академічною успішністю з німецької мови у студентів різних вікових категорій; дослідити вплив чинників, які визначають граматичну компетенцію, на ефективність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп.

Виклад основного матеріалу. Граматична компетенція відіграє ключову роль в успішному вивченні будь-якої мови, в тому числі й німецької. Використання комунікативної методики навчання іноземним мовам у закладах вищої освіти створює реальні умови для підготовки не просто кваліфікованого фахівця, а людини, здатної до успішної іншомовної професійної й ділової комунікації [1, с. 78]. Кожне заняття з іноземної мови – це практика міжкультурної комунікації. За кожним

словом стоїть уявлення про світ, породжене національною свідомістю. Формування й розвиток у студентів білінгвістичної комунікативної компетенції (мовної, мовленнєвої, лінгво-країнознавчої, соціо-лінгвістичної) відіграють важливу роль у забезпеченні можливості активного спілкування у різних сферах [6, с. 144]. В контексті німецької мови це передбачає здатність поділитися життєвим досвідом, використовуючи набуті знання й навички з лексики, граматики, тощо, розкрити в собі й своїх друзях нові таланти, позбутися багатьох комплексів, мати на все власний погляд і не боятися його відстоювати, навчитися вислуховувати думки інших і поважати їх [3, с. 73].

Для деяких людей вивчення граматики може стати викликом. У цьому контексті важливу роль відіграє природна мова та лінгвістичний механізм кодування: і первинної (мова), і вторинної (література, театр, кіно) моделюючих систем як об'єктів семіотики [8, с. 71]. Системний підхід до навчання, включаючи використання правил граматики, виконання вправ та постійну практику, значно підвищить рівень граматичної компетенції. Водночас основні зусилля здобувачів вищої освіти повинні спрямовуватись на розуміння теми, на концентрування уваги на використанні мовних форм, а не на бездумному їх запам'ятовуванні. Вивчення граматики відбувається при безпосередньому спілкуванні, а не шляхом абстрактного засвоєння граматичних правил [4, с. 76]. Ефективність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп значно варіюється, тому викладачі повинні пропонувати їм різноманітні типи інструментів, завжди звертати увагу на характеристики окремих видів завдань. Наприклад, формулювання завдання відповідно до навчальної мети, віку та навчального досвіду групи; побудова автентичної основи для завдання із самооцінки з ура-

хуванням віку та навчального досвіду групи [7, с. 109–110].

На граматичну компетенцію впливають такі чинники:

– вік студентів: молодші студенти швидше засвоюють нові мови через більшу пластичність їхнього мозку; студенти старшого віку стикаються з такими викликами як вимова та адаптація до нового мовного середовища. Водночас їхньою перевагою є свідомий аналіз граматичних правил;

– студенти з внутрішньою мотивацією до вивчення мови, викликаною, наприклад, інтересом до культури чи професійними цілями, при вивченні граматики докладають більше зусиль;

– використання різних методів навчання (ігри, аудіо- та відеоматеріали) полегшує студентами будь-якого віку засвоїти граматичні правила;

– вплив навколишнього середовища: імерсійне оточення, наприклад, сприяє кращому засвоєнню граматики, оскільки студенти мають можливість використовувати мову в реальних ситуаціях;

– студенти, які володіють мовами, близькими до німецької, при вивченні граматики мають переваги через спільні граматичні особливості цих мов;

– індивідуальний рівень обдарованості, стиль навчання також впливають на ефективність вивчення граматики [17].

На нашу думку, у кожного студента можуть бути власні комбінації цих чинників, які доцільно враховувати при розробці навчальних програм та методів викладання.

Когнітивна лінгвістика, психолінгвістика та освітні парадигми, як ключові напрямки вивчення мови, визначають важливі аспекти її функціонування та впливу на людський розум і сприйняття (табл. 1).

На академічну успішність студентів різних вікових груп впливають теоретичні підходи до

Таблиця 1

Зміст теорій когнітивної лінгвістики, психолінгвістики та освітніх парадигм у контексті кореляції між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп

Теорія/Парадигма	Опис	Вплив на вивчення німецької мови
Когнітивна лінгвістика	Підкреслює роль ментальних процесів у сприйнятті мови.	Сприяє розвитку глибокого розуміння граматичних структур та їхнього використання.
Психолінгвістика	Вивчає взаємозв'язок між мовою та психічними процесами людини під час вивчення мови.	Розуміння внутрішніх механізмів вивчення мови покращує сприйняття граматики.
Освітня парадигма	Акцентує увагу на важливості методів та підходів до навчання, які сприяють ефективному засвоєнню матеріалу.	Використання інноваційних методів навчання підвищує успішність вивчення німецької мови.

Джерело: власна розробка авторів

вивчення мови, сформовані з урахуванням сучасних тенденцій. Розглянемо основні з них.

Grammatik-Erste – підхід, який базується на вивченні граматики як основної складової мови. Особливо корисний для студентів, які реагують на системний підхід та аналітичні методи вивчення мови. Водночас цей підхід не враховує всіх потреб студентів, зокрема у розмовній практиці.

Kommunikativer Ansatz – підхід, при якому акцентується увага на спілкуванні та використанні мови у реальних ситуаціях. Особливо корисний для студентів, які віддають перевагу практичним навичкам і хочуть навчитися використовувати німецьку мову для спілкування. Для студентів (незалежно від вікової категорії), які більше цікавляться граматикою та писемними навичками, цей підхід може виявитися менш ефективним.

Methode des Doppelstudiums – підхід, що поєднує граматичні вправи і розмовну практику. Корисний для студентів різних вікових груп. Враховує різні стилі навчання та навички й сприяє більш глибокому розумінню мови, оскільки студенти мають можливість використовувати її у різних контекстах.

Individuelles Lernen – підхід, при якому увага зосереджується на потребах кожного студента, даючи йому можливість вивчати мову у власному темпі та концентруватись на своїх слабких сторонах. Особливо важливий для студентів різних вікових груп, оскільки у них може бути різний рівень підготовки та різні потреби. Студенти відчувають, що їхні потреби враховуються. Тому індивідуалізований підхід під-

вищує мотивацію та ефективність навчання [11, с. 197; 17].

Взаємозв'язок між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у здобувачів освіти різних вікових груп залежить від багатьох чинників:

– дитячий мозок, як показують дослідження, має більшу здатність до вивчення мов, тому діти порівняно з дорослими швидше набувають граматичних навичок;

– пожвавлення навчального процесу та підвищення у здобувачів вищої освіти мотивації до опрацювання надскладних граматичних структур дозволяє швидко засвоїти матеріал;

– трансформації в галузі методики навчання іноземним мовам та перехід від перекладного методу до прямого, від прямого до аудіолінгвального, аудіовізуального і комунікативно-прагматичного методів;

– здобувачі освіти, які перебувають у німецькомовному середовищі, мають більше можливостей для практикування та вдосконалення своїх граматичних навичок;

– відмінність стилів навчання та здібностей до вивчення мов у різних людей: одні швидко засвоюють граматику, іншим потрібно докласти зусиль та витратити більше часу;

– при вивченні граматики перевагу мають здобувачі освіти з досвідом вивчення інших мов, оскільки для засвоєння нових правил вони мають можливість використовувати свої попередні знання та стратегії [10, с. 127; 14, с. 63].

Загалом успішність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп пов'язана з рів-

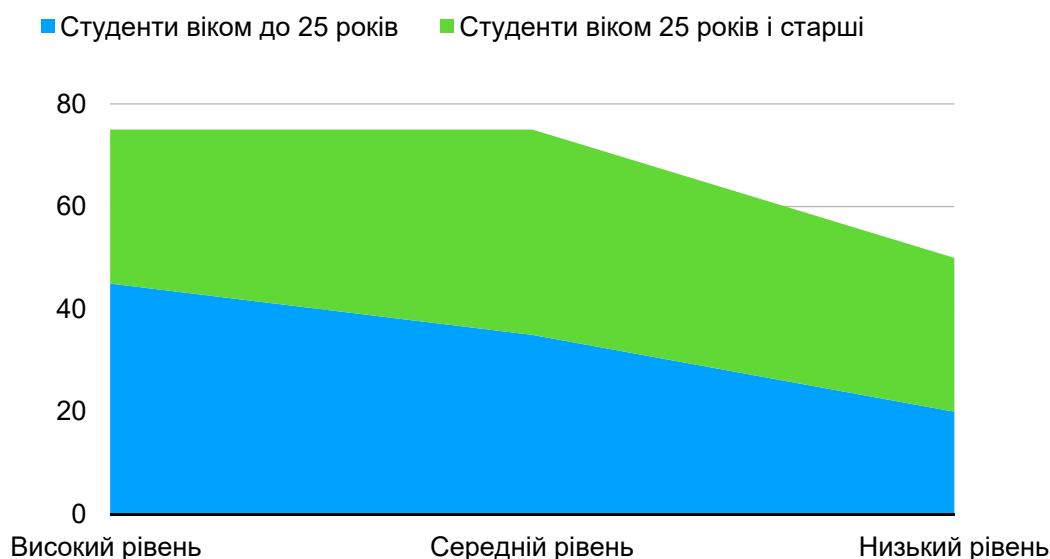

Рис. 1. Дослідження Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg

Джерело [13; 16]

нем мотивації, якістю методів навчання та індивідуальними особливостями кожної людини. Граматична компетенція є важливою складовою цього процесу, але не єдиним чинником, що визначає успішність вивчення мови.

Згідно з дослідженням Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg існує статистично значуща кореляція між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп (рис. 1).

У студентів віком до 25 років простежується тенденція швидшого засвоєння правил граматики та наявність здібностей до їх застосування на практиці, що прямо корелює з успішністю вивчення німецької мови. Студенти віком 25 років і старші для досягнення того ж рівня граматичної компетенції витрачають більше часу та зусиль [13, с. 217; 16]. Їм складно засвоїти нові граматичні концепції, вони потребують додаткової підтримки та індивідуального підходу. Таким чином, вік впливає на швидкість та спосіб засвоєння студентами граматичних навичок.

Згідно із загальною тенденцією, що вищий у студентів рівень граматичної компетенції, то вища їхня успішність при вивченні німецької мови. Така статистично значуща кореляція між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови свідчить, що:

– граматику є основою будь-якої мови; знання граматичних правил допомагає студентам правильно формулювати речення, розуміти текст та ефективно спілкуватися;

– граматична правильність мовлення необхідна для зрозумілого спілкування; студенти (незалежно від віку) із сформованими граматичними навичками здатні уникати непорозумінь та чітко висловлювати власну думку;

– успіх при вивченні граматики підвищує мотивацію студентів, оскільки вони бачать прогрес та відчують більшу впевненість у своїх силах;

– багато тестів для оцінювання мовних навичок, зокрема з німецької мови, базуються на граматичних аспектах, тому студенти з вищим рівнем граматичної компетенції при тестуванні досягають кращих результатів [12, с. 113; 15, с. 79].

На нашу думку, наявність статистично значущої кореляції між рівнем граматичної компетенції та успішністю вивчення німецької мови у студентів будь-яких вікових груп підтверджує важливість граматичної підготовки.

Проведене Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg дослідження впливу методичної підтримки на граматичну компетентність та успішність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп виявило важливі тенденції. Перш за все, ефективність методичної підтримки залежить від її адаптації до конкретних потреб і рівня мовної підготовки студентів. Студенти віком до 25 років, як правило, проявляють вищу готовність до використання інтерактивних методів, таких як рольові ігри або мультимедійні засоби навчання. Студенти віком 25 років і старші більш зацікавлені у структурованих та більш традиційних прийомах (граматичні таблиці та письмові вправи). Результати дослідження також показали, що вік впливає на швидкість засвоєння граматичних правил, але не завжди на загальний успіх при вивченні мови. Студенти віком до 25 років зазвичай швидше адаптуються до нової мови, у той час як студенти віком 25 років і старші краще аналізують текст і роблять висновки, що сприяє поглибленому розумінню мовних концепцій (табл. 2) [13, с. 221; 16].

Висновки. Дослідження кореляції між рівнем граматичної компетенції та успішністю

Таблиця 2

Вплив методичної підтримки на рівень граматичної компетенції та успішність вивчення німецької мови студентами різних вікових груп

Вікова група	Методична підтримка	Результати
Студенти 18–20 років	Використання інтерактивних онлайн-курсів та мобільних додатків для самостійного вивчення граматики	Покращення успішності на 20% за семестр, покращення оцінок на контрольних та іспитах
Студенти 21–25 років	Групові заняття з акцентом на граматику та вправи на розвиток навичок письма	Підвищення рівня граматичної компетенції на 30%, зниження відсотку помилок у письмових завданнях
Студенти 26–30 років	Індивідуальні консультації та корекція помилок з фокусом на граматику	Збільшення впевненості у власних знаннях граматики, що призвело до зростання мотивації та збільшення продуктивності у вивченні
Студенти 31+ року	Інтенсивні курси з граматики та індивідуальні заняття з викладачем	Значне покращення граматичної компетенції та збільшення швидкості засвоєння матеріалу

Джерело [13; 16]

вивчення німецької мови у студентів різних вікових груп підтвердило існування прямої залежності між цими двома чинниками. Встановлено, що у студентів з вищим рівнем граматичної компетенції простежується тенденція досягнення вищих результатів при вивченні німецької мови. Результати аналізу свідчать, що кореляція не є статичною, а змінюється залежно від вікової групи студентів. Студенти віком до 25 років демонструють більшу гнучкість та швидкість при вивченні граматичних правил. Водночас студенти віком 25 років і старші мають досвід і більшу здатність адаптуватися до складних граматичних структур, що сприяє вищому рівню успішності вивчення німецької мови, незважаючи на можливу повільність сприйняття нової інформації. Дослідження також виявило, що граматичну компетенцію студентів можна покращити за допомогою інтерактивних методів їх залучення до практичного

застосування граматичних правил у мовленнєвих ситуаціях. Крім того, результати дослідження підтверджують важливість індивідуального підходу до навчання мові з урахуванням різноманітних рівнів граматичної компетенції у студентів різних вікових груп. Успішність вивчення німецької мови можна підвищити шляхом використання гнучких стратегій навчання, які враховують індивідуальні особливості кожного студента.

Для одержання оптимальних результатів при вивченні мови важливо враховувати специфіку вікових характеристик студентів та надавати їм відповідну методичну підтримку.

Подальші дослідження у цьому напрямку пов'язані з розробкою більш ефективних методів навчання німецькій мові, які б враховували різноманітність граматичної компетенції у студентів різних вікових груп і сприяли підвищенню успішності вивчення мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амеліна С. М. Комунікативна методика навчання німецькій мові професійного спрямування. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. № 16. С. 77–80.
2. Вилінські С. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні німецької мови у період дистанційного навчання. *Вісник НАУ. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2023. № 1(22). С. 26–34.
3. Гроза Л. М. Застосування проектної методики на уроках німецької мови. Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії. *Open Forum-ITME-CRS-2019 : збірник матеріалів Першого Всеукраїнського відкритого науково-практичного форуму*. 2019. С. 72–74.
4. Казак Ю. Особливості використання smart-технологій у професійній підготовці майбутніх учителів німецької мови. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. № 2 (6). С. 73–78.
5. Кійко С. В., Рудницька А. Соціокультурні аспекти формування аудіовізуальних умінь при вивченні німецької мови. *Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці : ЧНУ*. 2019. Вип. 815. С. 46–56.
6. Козак А. В., Близняк Л. М. Міжкультурна комунікація у вивченні німецької мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Філологія*. 2021. № 12 (80). С. 143–146.
7. Лебедєва О. А. Засоби формування рефлексивних умінь майбутніх учителів на практичних заняттях із німецької мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр.* 2021. № 2 (76). С. 106–111.
8. Лікарчук Н. Базові семіотичні моделі комунікації. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. № 16. С. 69–74.
9. Ломакович В. Підвищення мотивації студентів під час вивчення практичного курсу німецької мови в умовах дистанційного навчання. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : педагогіка*. 2021. № 1.2. С. 113–120.
10. Соломаха А. Застосування цифрових технологій для формування іншомовної граматичної компетенції у процесі раннього навчання іноземних мов (на прикладі німецької мови). *Електронне наукове фахове видання. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2020. № 8. С. 121–135.
11. Herberg D. Neologismen in der deutschen Gegenwartssprache. Probleme ihrer Erfassung und Beschreibung. *Deutsch als Fremdsprache. Leipzig*. № 4. 2002. p. 195–200.
12. Liu Z., Lin Y., Sun M. Representation Learning for Natural Language Processing. Springer. 2023. 541 p.
13. Mizza D., Rubio F. Creating Effective Blended Language Learning Courses: A Research-Based Guide from Planning to Evaluation. Cambridge University Press. 2024. 300 p.
14. Peterson M., Jabbari N. Frontiers in Technology-Mediated Language Learning. Routledge. 2023. 153 p.
15. Peterson M., Jabbari N. Digital Games in Language Learning: Case Studies and Applications. Routledge. 2022. 202 p.
16. The Global Language Learning Market Statistics in 2024. URL: <https://www.statista.com/statistik/suche/?q=languages&p=1>
17. The Global Language Learning Market Statistics in 2024. Theoretical approaches to language learning 2024. URL: <https://www.statista.com/search/?q=Language+2024&Search=&p=1>